สรุปผลการมอบนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๖
โดยนายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ณ ศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ห้องประชุม ๓๐๑
อาคารกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผ่านระบบ Zoom Meeting

ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้จัดการประชุมมอบนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๖ โดยมีนายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน และมีนายจตุพร บุรุษพัฒน์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายปิ่นสักก์ สุรัสวดี อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง พร้อมด้วยผู้แทนจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๗๖ จังหวัด เข้าร่วมรับฟังนโยบาย ผ่านระบบ Zoom meeting สรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. นายปิ่นสักก์ สุรัสวดี อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ได้กล่าวรายงานโดยสรุปดังนี้

๑.๑ ภาพรวมสถานการณ์ฝุ่นละอองดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ทั้งในกรุงเทพฯ ปริมณฑลและ ๑๗ จังหวัด ภาคเหนือ รวมทั้งจำนวนจุดความร้อนของประเทศไทยที่มีจำนวนลดลง แต่การคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ฝุ่นละอองปี ๒๕๖๖ สถานการณ์จะรุนแรงกว่าปีที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากสภาพอุตุนิยมวิทยาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕ จนถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ จะมีสภาพเพดานการลอยตัวอากาศต่ำ สภาวะอากาศที่นิ่งลมสงบ สอดคล้องกับกรมอุตุนิยมวิทยาที่คาดการณ์ว่าจะมีอากาศหนาวเย็น ปริมาณฝนน้อย และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการคาดการณ์ของศูนย์พยากรณ์สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกาที่คาดว่าปรากฏการณ์ "ลานีญา" จะเริ่มน้อยลง หรืออนุมานได้ว่ามีสภาวะแห้งแล้งมากขึ้น

๑.๒ การเตรียมการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควันและฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในปี ๒๕๖๖ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบแผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๖ ดังนั้นในปี ๒๕๖๖ จึงมุ่งเน้นการยกระดับความเข้มงวดการดำเนินงานตามหลักการ ๓ พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เมือง พื้นที่ป่า และพื้นที่เกษตรกรรม ๗ มาตรการ ตามกรอบ "สื่อสารเชิงรุก ยกระดับปฏิบัติการ สร้างการมีส่วนร่วม" ภายใต้แผนเฉพาะกิจฯ ซึ่งประกอบด้วย

๑) เร่งรัดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและแจ้งเตือนล่วงหน้า ๗ วันทุกพื้นที่

๒) ยกระดับมาตรการการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ "การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง" และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓) ยกระดับการบริหารจัดการเชื้อเพลิงแบบครบวงจร (ชิงเก็บ ลดเผา และ Burn Check)

๔) กำกับดูแลการดำเนินการในทุกระดับอย่างเข้มงวด ติดตามผลการดำเนินการและประเมินสถานการณ์เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

๕) ลดจุดความร้อน ป้องกันและควบคุมการเกิดไฟในทุกพื้นที่ และพัฒนาระบบพยากรณ์ความรุนแรงและอันตรายของไฟ (Fire Danger Rating System : FDRS)

๖) ผลักดันกลไกระหว่างประเทศ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนมีประสิทธิภาพสูงสุด

๗) ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่า และฝุ่นละออง

๒. นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมอนโยบาย/แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๖

แหล่งกำเนิดของฝุ่น $PM_{2.5}$ ยังคงมีปริมาณเท่าเดิมต่อเนื่องทุกปี แต่เนื่องจากสภาพอากาศในช่วงปลายปีและต้นปีจะมีความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ทำให้ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกิดการสะสม ซึ่งถือว่าสภาพอากาศเป็นปัจจัยสำคัญของการสะสมฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ จึงขอความร่วมมือเข้มงวด ดังนี้

๒.๑ เร่งสื่อสาร ทำความเข้าใจกับประชาชนทั้งในพื้นที่เมือง พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ป่า ว่า $PM_{2.5}$ เกิดขึ้นเป็นปกติในทุกปี แต่จะต้องเข้มงวดกวดขันมาตรการเป็นพิเศษในช่วงที่สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย

๒.๒ พื้นที่ในเมือง เนื่องจาก $PM_{2.5}$ เกิดขึ้นต่อเนื่องและจะมีความรุนแรงในช่วงที่ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย โดยแหล่งกำเนิดของ $PM_{2.5}$ ส่วนใหญ่มาจากรถยนต์ดีเซลทั้งดีเซลขนาดเล็ก เช่น รถกระบะ รวมถึงรถบรรทุก ดังนั้นการกำหนดมาตรการ ขอให้เน้นการควบคุมแหล่งกำเนิดประเภทยานพาหนะ โดยการขอความร่วมมือบริษัทผู้จำหน่ายน้ำมัน นำน้ำมันกำมะถันต่ำออกมาขายในราคาปกติช่วงวิกฤต การขอความร่วมมือประชาชนบำรุงรักษาเครื่องยนต์ ซึ่งสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ร่วมกับค่ายรถยนต์มีโครงการตรวจให้บริการในราคาพิเศษ

๒.๓ พื้นที่นอกเมือง แหล่งกำเนิดหลักของฝุ่นละอองจะมาจากการเผาในที่โล่ง ดังนั้นจะต้องเน้นการควบคุมแหล่งกำเนิดประเภทการเผาในที่โล่งในพื้นที่ป่า โดยเฉพาะใน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ เนื่องจากในปี ๒๕๖๖ ปรากฏการณ์ "ลานีญา" จะเริ่มน้อยลง และกำลังเข้าสู่ "เอลนีโญ" ฝนจะน้อยลง ประกอบกับ ๒ ปีที่ผ่านมาจำนวนจุดความร้อนลดลง ซึ่งทำให้ปริมาณเชื้อเพลิงที่สะสมมา ๒ ปี ทั้งในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นต้นปี ๒๕๖๖ ขอให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ขอให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ ดำเนินการตามนโยบายชิงเก็บลดเผา บริหารจัดการเชื้อเพลิง รวมถึงในพื้นที่เกษตรกรรม จะต้องรณรงค์ไม่ให้มีการเผา

๒.๔ การพยากรณ์สภาพอุตุนิยมวิทยาและการแจ้งเตือนสถานการณ์ ในปีนี้ขอให้กรมอุตุนิยมวิทยาพยากรณ์สภาพอุตุนิยมวิทยาที่จะส่งผลต่อสถานการณ์ฝุ่นละออง เพื่อกระทรวงทรัพยากรฯ โดยกรมควบคุมมลพิษ จะสามารถคาดการณ์และแจ้งเตือนให้ประชาชนรับทราบแนวโน้มสถานการณ์ฝุ่นละอองล่วงหน้า เพื่อจะได้สามารถป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพได้

๒.๕ การบูรณาการร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคราชการ หน่วยงานต่างๆ และสื่อมวลชน มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นจึงขอความร่วมมือในการสื่อสาร/นำเสนอข้อมูลสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ โดยใช้ตัวเลขที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพอากาศ (ค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง) เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างความตื่นตระหนก โดยขอให้ตรวจสอบข้อมูลฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ผ่านแอพลิเคชั่น Air4Thai ที่สามารถบ่งชี้ผลกระทบของ $PM_{2.5}$ ต่อสุขภาพของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๒.๖ ขอให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้มงวดการดำเนินงานมาตรการตามแผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๖ ภายใต้แนวคิด "สื่อสารเชิงรุก ยกระดับปฏิบัติการ สร้างการมีส่วนร่วม" เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน โดยเฉพาะภาครัฐที่จะต้องเป็นตัวอย่างให้กับประชาชน เช่น การเข้มงวดตรวจวัดควันดำรถราชการ เป็นต้น

๒.๗ การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ สนับสนุนการบริหารจัดการ เช่น การคาดการณ์การลุกลามของไฟป่าโดยใช้ระบบ FDRS เป็นต้น

๒.๘ การเตรียมการรับมือหมอกควันข้ามแดน ขอให้กรมควบคุมมลพิษประสานกระทรวงการต่างประเทศ /สำนักงานเลขาธิการอาเซียน กรณีเมื่อประเทศไทยได้รับผลกระทบจากหมอกควันข้ามแดน เพื่อให้สำนักงานเลขาธิการอาเซียนขอความร่วมมือกับรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านในการควบคุมการเผาในที่โล่ง/จุดความร้อนตามกลไกข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน